

naar man vil undersøge, om der ikke skulde være andre af Statens Debitorer, der kunde have Krav paa en lignende Rentenedsættelse, vil man meget hurtigt blive opmærksom paa, at der utvivlsomt er andre, der lige saa fuldt have Krav paa Reddsættelse af Renten som de Debitorer, der skyldte Penge i Henhold til Lov af 8de April 1851. Det er nemlig en bekendt Sag, at af Statskassens Debitorer er der en hel Del, som have købt ikke i Henhold til denne Lov, men i Henhold til andre Love, der henvise til Reglerne i Lov af 8de April 1851, saaledes at disse ogsaa skulde komme til Anvendelse ved disses Salg. Jeg skal eksempelvis nævne, at der er en Lov af 27de Januar 1852, og en anden Lov af 8de April 1854, som gøre Reglerne i Lov af 8de April 1851 anvendelige paa Bortsalg af Gods, der besiddes af Fæstebønder eller af Lejehjæmænd paa fri Hovedgaardstatst, og endvidere paa Jægerspris. Det er ikke saa ganske lidt Gods, der saaledes er bortsolgt i Henhold til disse Regler, uden for Loven af 1851, og noget lignende gælder i flere andre Tilfælde. Men dertil kommer, at der ikke synes at være nogen særlig Grund til at nedlætte Renten paa disse enkelte Købesummer, naar man ikke vil gaa til en Rentenedsættelse for Statens Debitorer i det hele. Det er jo ogsaa utvivlsomt, at det er det, man tenderer hen imod, naar man nu har forsøgt at styde Breche gennem disse enkelte Vædringsforslag. Her finder nu Landstingets Flertal for sit Bedkommende, at for det første er der ikke nogen Grund til at gøre en Rentenedsættelse paa en Tid, hvor Diskontoen stiger — saa vidt jeg ved, er den for Tiden $4\frac{1}{2}$ à 5 pCt — og dernæst, at skal man overhovedet gaa til en Rentenedsættelse, saa skal dette Spørgsmaal tages op til Overvejelse under Behandlingen af en særlig Lov, for at man kan komme til at gøre Ret og Stel til alle Sider; men vi kunne ikke indlade os paa Forsøg paa her gennem Finansloven i Virkeligheden at lovgeve paa det almindelige Lovgivningsomraade. — Naar man nu spørger: Men kunde det ikke være af saa stor Betydning for de paagældende Debitorer, at man kunde se bort fra alt dette, er det ikke Folk, der sidde daarligt i det, og som ville blive hjulplne i høj Grad, naar de sit en saadan Rentenedsættelse, saa maa dertil svares, at det er ingenlunde Tilfældet. Efter hvad den ærede Finansminister har oplyst i det andet Ting, er Forholdet dette, at Staten har visse Købesummer tilgode efter Lov af 8de April 1851 hos 3037 Debitorer. Det, der vilde vindes for hver enkelt af dem, vilde i Gennemsnit

kun udgøre 2 Kr. 23 $\frac{1}{2}$ Dre, men saa meget vilde paa langt nær ikke Halvdelen af de paagældende opnaa, thi af disse 3037 Debitorer er der ikke færre end 1863, altsaa langt flere end Halvdelen, hvis Gæld ikke naar op over 500 Kr. For deres Bedkommende vilde Betydningen være en aarlig Besparelse af i det højeste 1 Kr. 25 Dre. Endvidere er der 482, der skyldte mellem 500 og 1000 Kr., 103, der skyldte mellem 1000 og 1500 Kr., og 589, der skyldte over 1500 Kr. Man kan altsaa ikke sige, at der vil ydes de paagældende nogen væsentlig Hjælp. Det hele vil reducere sig til en lille Gave til et Antal aldeles ubestemte og ubekendte Personer, som ikke trænge dertil og ikke ville have nogen væsentlig Nytte deraf. Dette med Hensyn til Loven af 8de April 1851. — Noget anderledes stiller Forholdet sig jo med Hensyn til de saakaldte halve Købesummer, der indestaar i de gamle Ryttergaarde. Ved disse er Forholdet det, at i Henhold til en kongelig Resolution af 15de August 1763 bortsolgtes den største Del af Rytterdistrikterne, nemlig alt Godset i Sjælland, paa Fyn, Volland-Falster og i det sydlige og vestlige Sjælland; kun i det nordøstlige Sjælland blev det ikke bortsolgt. Bortsalget skete regelmæssig paa den Maade, at man uddelte Godset i Hovedgaarde, saaledes at det bortsolgtes som Hovedgaarde med underliggende Bøndergods. I Sjælland vare Bønderne imidlertid saa vidt fremskredne, at de selv købte og saaledes hindrede Oprettelse af ny Herregaaarde, navnlig i det sydlige og vestlige Sjælland. Paa Øerne blev Godset derimod regelmæssig bortsolgt som Hovedgaarde med underliggende Bøndergaarde. I Konditionerne var der optaget det Vilkaar, at Salget skulde ske saaledes, at kun den halve Købesum skulde udbetales, medens den anden Halvdel skulde blive indestaende og bære 4 pCt. Rente, samt være uopsigelig saavel fra den ene som fra den anden Side. Den Klausul, der indeholdes i de paagældende Skøde, skal jeg tillade mig at oplæse. Den lyder saaledes: „Den øvrige Halvdel af Købesummen forbliver efter Auktionskonditionerne ubi Hartkornet, mod at fornævnte Skøde modtager og efterkommende Gjere svare af hver 100 Rigsdaler aarlig 4 Rigsdaler som en Afgift, der bestandig og uforanderlig hæfter paa Grunden og Stedet“. Det er omdisputabelt, om der i Virkeligheden er Tale om en Rente, eller om det ikke nærmest maa kaldes en Arvesæstefgift. Jeg skal ikke komme ind paa dette Spørgsmaal, det har i denne Sag ikke saa overvægtig stor Betydning, men jeg skal kun fremhæve, at Skødet taler ikke om en Rente, men om